
Književna poročila

---

moremo to odpustiti, saj rabi menda take izraze le zato, ker mu gredo bolje v verz, in ne stiče n a m e n o m a po vseh mogočih «bukvicah» in starih pridigarjih, da bi našel nam ne več razumljivih in često napačno tvorjenih izrazov, kakor mnogi drugi, ki menijo, da s tem pomorejo izvirnosti svojih tvorov.

Pri vsem tem pa je «Bratski spor» vzorno preveden, tako da bi Euripides težko našel pri nas boljšega prevajalca, nego je Sovrè, katerega vrline smo natančneje označili že pri prevodu Sophoklejevega «Kralja Oidipa» (Zvon I., 1923.).

V prepričanju, da izpolnuje veliko verzel v naši književnosti, naj Sovrè nadaljuje svoje uspešno delo.

Dr. F. B.

Charles Baudelaire: Pesmi v prozi. Prevel Pavel Karlin. Založila Ig. pl. Kleinmayr & Bamberg. Ljubljana 1923.

Živo vidim v duhu znamenito Rodinovo soho «Mož premišljuje»: iz skale se trga titan, ki ga zvijajo blazni krči, telo so mu spačili strašni sunki poblaznele materije, ki jo prebujata duh; podoba boleznega razviharjenja, obupna sklenjenost pred zagonetnim prekletstvom — to je Baudelaire. Ta čudni boleznik in zamaknjenelec je živel v dobi, ko je zavladal najstrašnejši trinog človeškega poleta — nesmrtni gospod Homais, čigar kraljestvo je vesoljno in sliči vsemoči satana, to je vladanje malega človeka, filistra, materije.

Dvoje svetov: kraljevič z zlato liro, zazirajoč se v srebrne zarje onostranosti, pa — tolsti meščan v soparnem somraku svoje brezzmiselnosti, trgujoč s človeškimi srci. Toda Baudelaire sploh ni začel boja s tem njega nevrednim sovražnikom. Bistvo Baudelaireove narave je bila uklonitev, odpoved. Toda vso veličino globoke zavesti svoje osebnosti je odtisnil v svojih omotičnih pesnitvah, ki jih je zgradil v ogromen memento proti bahavi civilizaciji. Ta memento je žarovit, peneč, kričoč, lucifersko uporen in v sebi skriva vso dinamičnost bojevnikov našega časa, obenem pa je pretehtano miren in strogo oblikoven. Kajti ta mrki klicar magičnih slutenj je čutil najgloblje spoštovanje do oblike («... je hais le mouvement qui déplace les lignes...»), bodisi vsled prirojenosti — saj je bil pripadnik romanske rase — ali pa vsled d a n d y s t v a, ki ga je uporabljal kot prepotrebno krinko za življenje med živimi lutkami.

Njegove slovite «Cvetke zla» so zanimiv mejnik med parnasovstvom in dinamizmom.

Toda ko se je nad mračnim brezdomcem zgrnilo otožje kot neprodorna noč, v kateri so utonile tudi kipne podobe prošlih videnj in so ugasnili odsevi daljnih vztočnih pokrajin, je srce le še prisluškovalo godbi, ki so jo rodile črne, ihtee globine. Pesnik zdaj posluša tožbe bednih in bolnih, obiskuje čudake in obupance, slepce, hromce in berače, zgrozeva ga rdeči ples lovač in sužnjev telesa. Izgubljenec proži svojo bratsko roko, pripevajoč njihovim kletvam in molitvam. Ti pripevi so «P e s m i v p r o z i». Drzna in vendar pritajena, razburkana pa tudi pokojna je godba teh svojevrstnih zapiskov, ki spominjajo na Rembrandtove sanjarije v črnem in belem in na matematično mirnost in vendar silno notranjo vzvalovanost Beethovnovih sonat. Navidez nespravljiva nasprotja se prelivajo v omotično ubranost. Čitaš poglavja, kjer se ti zazdi ta razviharjenec — stoični mislec, ki modro proslavlja veličino samote, kmalu zatem pa se ti ta tisočeroobraznik razkrije kot bolesten sanjač, ki se spusti v vzklik: «Omamljaj se neprenehoma! Z vinom, s poezijo ali s krepostjo, kakor hočeš!» A spet

---

Književna poročila

---

se pevec daljnih oblakov preobrazi v ljubečega zemljana, ki sočuvstvuje z najbednejšim bližnjim prav kakor asket, pa že v naslednjem hipu zapoje hvalnico njenim lasem, ki mu izvablajo omotično vonjive stihe.

Vendar pa vidiš skozi vso pestrost pesnikovih duš mučenika, ki umira od kopmenja po neznanem, kamor ga ovira pogledati telo.

Ob teh «Pesmi v prozi» sem se nehote spomnil še na dvoje sličnih zbirk, na Turgenjeva «Pesmi v prozi» in Cankarjeve «Podobe iz sanj». Vsekakor bi bilo zelo zanimivo primerjati te tri evropske knjige, ki si med sabo tako sličijo, a je vsaka zase vendarle tako individualna. Turgenjev in Cankar: kult etosa, Baudelaire kult lepote.

Kolikor vem, imamo doslej prevedenih le nekaj pesmi tega svojevrstnega lirika «satanista» (tu pa tam v revijah in v Debeljakovi «Moderni francoski liriki»), zato moramo biti tem bolj veseli pričujoče lepe enotne knjige, ki ima trajno vrednost, saj se je čas kakor da ni dotaknil. V izpiljeni in pazljivo oblikovani slovenitvi nas je prevajalec-pesnik P. Karlin, ki je zbirki napisal kratek pa zajemljiv uvod, obogatil z delom, ki postane naša last.

Miran Jarc.

Miodrag Ibrovac, José-Maria de Heredia, sa vie-son oeuvre. Paris, Les Presses Françaises, 10 bis, Rue de Chateaudun, IX. 1923. Dva zvezka: XII + 646 in VIII + 190 str.

Velikolepni Heredia (1842.—1905.) vstaja iz nekolikšne pozabe: založnik Lemerre je pred tedni izdal njegove Poésies Complètes, sodeželani njegovi pripravljajo slovečemu sonetistu «Trofej» prikladen kip. A najlepši spomenik mu je postavil naš rojak beogradski profesor Ibrovac z gori navedeno doktorsko tezo, ki je monumentalen sad večletnega veččega in vestnega dela, kakor je bila leta 1911. študija romantične zgodovine — La «Guzla» de Prosper Mérimée — njegovega stanovskega tovariša Vojislava Jovanovića.

Kakor pomeni Jovanovičev spis širokopotezna raziskavanja o romantiki, tako je Ibrovčeva disertacija prikaz naslednje slovstvene struje, namreč parnasovstva. Naš Kubanec, čigar rodno mesto La Fortuna je svojemu sinu tako rekoč prerokovalo vso srečo, je najčistejši predstavnik one estetike, ki so jo zakesneli romantiki obsipali s takimi vzdevki: fantazisti (po Revue fantaisiste), formisti (cikajoč na oblikovno dovršenost te smeri), brezčutniki, stilisti. Trajno pa se je prijel za to umetniško stremljenje naziv «parnasovci» po zabavljivem protivnem lističu «Parnassiculet Contemporain» (1866.).

Kakor sleherni pomembnejši literarni tok, tako znači tudi Parnas dvoje: upor proti prejšnjemu ter ustvarjanje novega. Parnas je pobijal pojemajočo romantiko, njeno votlo retoriko, pretirano čutljivost — pas de sanglots humains dans le chant des poètes! kliče C. Mendès — pobijal deklamatorski lirizem, razbrzdani individualizem, egoizem in egotizem, brezstidno razgaljeni «jaz». Trde besede je izustil Leconte de Lisle: «Čeprav utegne umetnost donokod podeliti značaj splošnosti vsemu, česar se dotakne, vendar je v javnem priznavanju srčnih stisk in nič manj trpkih strasti neka puhla ničemurnost in ne utemeljena oskrnitev». Taka in slična gesla so vodila takratne novostrujarje, ki so težili bolj za objektivnostjo in kazali zmisel za epiko. Ustvarjajoča misel se je pomladila ob znanstvenem in zgodovinskem vrelcu. Hkrati se je forma bolj stisnila in zgostila: «dovršen sonet odtehta dolgo pesnitev». Na to skoro versko negovanje brezhibnih oblik misli Th. Gautier, ko trdi: «Popolnost v obliki je po mojem mnenju krepost». Takšna vez spaja parnasovce s klasiki. Pri nobenem